

ภาวะสุขภาพของประชาชนวัยแรงงาน
ในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย

นายคาจุมิ ฝาสันเทียะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-676-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

HEALTH STATUS OF WORKING-AGE GROUP
IN CENTRAL REGION OF THAILAND

Mr. Khawuth Phasundhiae

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Community Medicine

Department of Preventive and Social Medicine

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-676-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาวะสุขภาพของประชาชนวัยแรงงานในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย
โดย นายคาจุมิ ฝาสันเทียะ
ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์นายแพทย์บัณฑิต ธนะมัน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุติววงศ์)

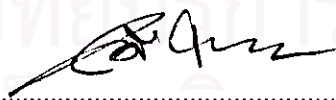
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์บัณฑิต ธนะมัน)

.....กรรมการ
(นางนุชบง เจาทานนท์)

คำคุณิ ฝาสันเทียะ : ภาวะสุขภาพของประชาชนวัยแรงงานในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย
(HEALTH STATUS OF WORKING-AGE GROUP IN CENTRAL REGION OF THAILAND)

อ. ที่ปรึกษา : ศ. นพ. โพนุลย์ โฉนสุนทร, อ. ที่ปรึกษาร่วม : รศ. นพ. บดี ธนะมัน,
85 หน้า. ISBN 974-637-676-4.

ประชาชนวัยแรงงานอยู่ในวัยที่ต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงตัวเองและเป็นที่พักของครอบครัว ถ้าเกิดปัญหาสุขภาพและมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ก็จะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเอง และบุคคลในครอบครัว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพ พฤติกรรมอนามัย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของประชาชนวัยแรงงานอายุ 13-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย โดยทำการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และตรวจร่างกาย ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2540-31 ธันวาคม 2540 จำนวน 952 ราย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 69.9 เพศชายร้อยละ 30.1 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 33 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 34.8 จบประถมศึกษาตอนต้น รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 4,500 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ร้อยละ 35.9 น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน อาชีพส่วนมากประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าร้อยละ 16.6 ซึ่งเท่ากับประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่มีผู้ที่ไม่ได้ทำงานร้อยละ 34.1 โดยกำลังศึกษามากที่สุด ร้อยละ 59.5 สถานภาพการทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ 37.5 เป็นลูกจ้างเอกชน ความชุกของภาวะการเจ็บป่วยเท่ากับร้อยละ 44 ในเขตเทศบาลใกล้เคียงกับนอกเขตเทศบาลเท่ากับ ร้อยละ 43.3 และ 44.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีอัตราการออกกำลังกายร้อยละ 53.9 มีอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 14.1 มีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้อยละ 28.3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษาสูงสุดที่ $p < 0.005$ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษาสูงสุดที่ $p < 0.005$ และลักษณะและประเภทของงานที่ทำที่ $p < 0.001$ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพการสมรสที่ $p < 0.01$ สถานภาพการทำงานที่ $p < 0.05$ และลักษณะและประเภทของงานที่ทำ ที่ $p < 0.001$ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพการทำงานที่ $p < 0.05$ และลักษณะและประเภทของงานที่ทำ ที่ $p < 0.001$ ตัวแปรที่สัมพันธ์กับค่าดัชนีมวลกาย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา ที่ $p < 0.005$ และสถานภาพการทำงาน ที่ $p < 0.05$

จากการศึกษา น่าจะมีประโยชน์ต่อนักวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำข้อมูลไปประกอบการวางแผนพัฒนาบุคลากร หน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่จริง

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติด
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พญ. นพ. โพนุลย์ โฉนสุนทร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

8970205530 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD:

HEALTH STATUS/WORKING-AGE GROUP/CENTRAL REGION

KHAWUTH PHASUNDHIAE : HEALTH STATUS OF WORKING-AGE GROUP

IN CENTRAL REGION OF THAILAND. THESIS ADVISOR : PROF. DR. PAIBOOL

LOHSOONTHORN, THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. DR. BODI DHANAMUN,

85 PP. ISBN. 974-637-676-4.

Working-age group is the earning age for yourself and shelter to family. If they have health problem and incomplete health behavior, they will impact to quality of life and family. The objective of this study described about health status, health behavior and factors related to working-age group 13-59 years old in central region of Thailand. Data collection was done during 1 August – 31 December 1997 by interviews and physical exam with 952 cases.

The results showed that most of them were females(69.9 %). Age group average was 33 years old and they studied prathom 4(34.8 %). Most of income were less than 3,000 baht per month, income average was 4,500 baht per month and occupation were merchant and agricultural(16.6 %). Prevalence of illness was 44 percent, exercise was 53.9 percent, cigarette smoking was 14.1 percent and alcohol drinking was 28.3 percent. The factors related to health status : age, marital status and education ($p < 0.005$), exercise : sex, age, marital status and education ($p < 0.005$), cigarette smoking : sex, age and marital status($p < 0.01$), working status($p < 0.05$) and occupation($p < 0.001$), alcohol drinking : sex, age, education, working status ($p < 0.05$) and occupation ($p < 0.001$) and body mass index : sex, age, marital status and education ($p < 0.005$) and working status($p < 0.05$)

Results of this study should be useful for organization to developing human plan and improving organization associated with true problems.

ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม.....

สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Yw yad Paibool*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*Bodi*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดี จาก ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพฑูริย์ โล่ห์สุนทร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์บดี ธนะมัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์บุษบง เจาทานนท์ ตลอดจนคณาจารย์ ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคมทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ ชี้แนะในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในงานวิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด และคณะเจ้าหน้าที่ ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ของจังหวัดสมุทรปราการ สระบุรี ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา กาญจนบุรี สมุทรสาคร และประจวบคีรีขันธ์ ที่อำนวยความสะดวกและประสานงานการเก็บข้อมูล ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความสำเร็จเป็นอย่างดี

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี.

คาจุมิ ฝาสันเทียะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐาน.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	17
รูปแบบการวิจัย.....	17
ประชากรเป้าหมาย.....	17
ประชากรตัวอย่าง.....	17
ตัวอย่าง.....	17
กรอบตัวอย่าง.....	17
ขนาดตัวอย่าง.....	17
หน่วยการศึกษา.....	17

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่

3. (ต่อ)	
หลักเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างเข้ามาศึกษา.....	18
เทคนิคการเลือกตัวอย่าง.....	18
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	19
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
การรวบรวมข้อมูล.....	21
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
4. ผลการวิจัย.....	22
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	23
ส่วนที่ 2 สุขภาพทั่วไป.....	27
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเฉพาะสตรี.....	32
ส่วนที่ 4 ข้อมูลเฉพาะบุรุษ.....	37
ส่วนที่ 5 การตรวจร่างกาย.....	40
ส่วนที่ 6 การตรวจทางห้องปฏิบัติการ.....	47
ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา.....	49
5. สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	70
รายการอ้างอิง.....	72
ภาคผนวก.....	76
แบบสอบถาม.....	77
ประวัติผู้วิจัย.....	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนครั้งและอัตราของการเจ็บป่วยเฉียบพลันในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนการสำรวจ.....	2
3.1 จำนวนชมรมอาคาร/หมู่บ้านตัวอย่าง.....	18
4.1 เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรสจำแนกตามเขตการปกครอง.....	23
4.2 ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้ จำแนกตามเขตการปกครอง.....	24
4.3 อาชีพที่ทำเป็นประจำและใช้เวลาเป็นส่วนใหญ่ และสถานภาพการทำงาน.....	25
4.4 สุขภาพของตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ปัญหาสุขภาพ และความรุนแรงของโรค.....	27
4.5 โรคและปัญหาสุขภาพในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนการสำรวจ.....	28
4.6 การดูแลตนเอง และแหล่งค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จำแนกตามเขตปกครอง.....	29
4.7 การออกกำลังกาย การนอนหลับต่อวันและการสูบบุหรี่จำแนกตามเขตการปกครอง.....	30
4.8 การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และลักษณะนิสัยการดื่มจำแนกตามเขตการปกครอง.....	31
4.9 ประวัติประจำเดือน จำแนกตามเขตการปกครอง.....	32
4.10 ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ของเพศหญิง จำแนกตามเขตการปกครอง.....	33
4.11 การมีบุตร ความต้องการบุตร และการคุมกำเนิด จำแนกตามเขตการปกครอง.....	34
4.12 ความรู้เกี่ยวกับถุงยางอนามัย และการยินยอมเมื่อคนรักหรือสามีขอใช้ถุงยางอนามัย.....	35
4.13 การแท้งบุตร สาเหตุของการแท้ง การตรวจมะเร็งปากมดลูก และการตรวจเต้านม.....	36
4.14 ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ของเพศชาย จำแนกตามเขตการปกครอง.....	37
4.15 การมีเพศสัมพันธ์ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา จำแนกตามเขตการปกครอง.....	38
4.16 การใช้ถุงยางอนามัย เหตุผลของการใช้ และการยินยอมเมื่อคนรักหรือภรรยาขอใช้.....	49
4.17 น้ำหนัก และส่วนสูง จำแนกตามเพศและอายุ.....	40
4.18 ความดันโลหิต และชีพจร จำแนกตามเขตการปกครอง.....	41
4.19 Arm Span ความยาวแขน และความยาวขา จำแนกตามเขตการปกครอง.....	42
4.20 รอบเอว และรอบสะโพก จำแนกตามเขตการปกครอง.....	43
4.21 การมองเห็น และตาบอดสี จำแนกตามเขตการปกครอง.....	44
4.22 การได้ยินหูข้างขวา จำแนกตามเขตการปกครอง.....	45
4.23 การได้ยินหูข้างซ้าย จำแนกตามเขตการปกครอง.....	45
4.24 การฟังปอด และการฟังหัวใจ จำแนกตามเขตการปกครอง.....	46
4.25 การเจาะเลือด Complete Blood Count ระดับน้ำตาลในเลือด และระดับคลอเลสเตอรอล.....	47
4.26 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์กับภาวะสุขภาพ.....	49

สารบัญญัตินี้

ตารางที่	หน้า
4.27 เขตการปกครองที่อยู่อาศัยกับภาวะสุขภาพ.....	51
4.28 ลักษณะและประเภทของงานที่ทำกับภาวะสุขภาพ.....	51
4.29 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมออกกำลังกาย.....	52
4.30 เขตการปกครองที่อยู่อาศัยกับพฤติกรรมออกกำลังกาย.....	54
4.31 ลักษณะและประเภทของงานที่ทำกับพฤติกรรมออกกำลังกาย.....	54
4.32 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมสูบบุหรี่.....	55
4.33 เขตการปกครองที่อยู่อาศัยกับพฤติกรรมสูบบุหรี่.....	57
4.34 ลักษณะและประเภทของงานที่ทำกับพฤติกรรมสูบบุหรี่.....	57
4.35 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์.....	58
4.36 เขตการปกครองที่อยู่อาศัยกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์.....	59
4.37 ลักษณะและประเภทของงานที่ทำกับพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์.....	60
4.38 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์กับ Body Mass Index	61
4.39 เขตการปกครองที่อยู่อาศัยกับ Body Mass Index	63
4.40 ลักษณะและประเภทของงานที่ทำกับ Body Mass Index.....	63

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

3.1 แผนภูมิการสุ่มตัวอย่าง.....19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย